

ANNA LESZCZYŃSKA-REJCHERT, KINGA LISOWSKA*

UNIwersytet Międzypokoleniowy przy Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie jako przykład integracji międzypokoleniowej

ABSTRAKT

Dynamika współczesnej rzeczywistości wyraża się w szybkich i radykalnych zmianach demograficzno-społecznych. Zmiany te wymuszają konieczność dostosowania istniejących instytucji do potrzeb wszystkich grup wiekowych. Niezwykle interesującą instytucją wychodząca naprzeciw potrzeb osób w każdym wieku są uniwersytety międzypokoleniowe. W artykule podjęto się ukazania specyfiki funkcjonowania w zakresie integracji międzypokoleniowej stowarzyszenia o nazwie Uniwersytet Międzypokoleniowy przy Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (UM WNS). Wymieniona organizacja jest przykładem dobrej praktyki w zakresie działań sprzyjających solidarności międzygeneracyjnej i więzi oraz relacji międzypokoleniowych.

Do badań wykorzystano metodę przeszukiwania i analizy źródeł wtórnych, znajdujących się w bieżącym archiwum podręcznym stowarzyszenia oraz archiwum cyfrowym zgromadzonym przez UM WNS. W artykule przedstawiono zarówno zarys działalności UM WNS w perspektywie współpracy organizacji z instytucjami środowiska lokalnego (zwłaszcza środowisk seniorskich), jak i charakterystykę pracy w obszarze międzypokoleniowym: realizacji warsztatów, wykładów, seminariów i konferencji.

SŁOWA KLUCZOWE: integracja międzypokoleniowa, solidarność międzypokoleniowa, Uniwersytet Międzypokoleniowy, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

* Anna Leszczyńska-Rejchert, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Społecznych; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5535-2730>; Kinga Lisowska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Społecznych; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8404-4363>

INTEGRACJA MIĘDZYPOKOLENIOWA – NIEZBĘDNY ELEMENT ŻYCIA SPOŁECZNEGO STARZEJĄCYCH SIĘ WSPÓŁCZESNYCH SPOŁECZEŃSTW

Piotr Szukalski (2012, s. 7) uważa, że „punkt ciężkości w debacie o relacjach międzypokoleniowych przesunął się w trakcie ostatnich dekad z *generational gap* (różnic definiowanych w kategoriach kulturowych, stylu życia, sposobu bycia) na *generational equity* (równość i sprawiedliwość podziału zasobów pomiędzy przedstawicieli różnych pokoleń)”. To, co łączy pokolenia, może być analizowane z perspektywy solidarności międzypokoleniowej i kontraktu międzypokoleniowego. Zmieniające się bowiem w ostatnich dziesięcioleciach dane demograficzne odpowiadają w znacznej mierze za wzrost zainteresowania zagadnieniami wielopokoleniowości oraz międzypokoleniowości.

Obecnie w większości krajów rozwiniętych lub/i ulegających rozwojowi można zaobserwować wzrastające tempo starzenia się ludności, którego konsekwencją są gerontologiczne wyzwania współczesności (Leszczyńska-Rejchert, Lisowska, 2020). Charakteryzują je wszelkie działania w zakresie zabezpieczenia społecznego, ale także służby zdrowia, w postaci finansowania profilaktyki oraz poradnictwa i lecznictwa powiększającej się liczby osób starszych. W ramach gerontologicznych wyzwań współczesności znajduje się również potrzeba zapewnienia płynności ekonomicznej państwa podyktowana rosnącą liczbą osób w wieku emerytalnym czy też przebywających na rencie. To także stawianie przed organami administracji państwowej zadań w zakresie organizacji odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz pomocy społecznej osób w podeszłym wieku i rozwój *silver economy* (Leszczyńska, Łojko, 2019).

W ten sposób polityka senioralna nie tylko przystosowuje się do potrzeb społeczności osób starszych, lecz także przygotowuje młode pokolenia do pomyślniej starości (Leszczyńska-Rejchert, 2019). Działania mają odbywać się w zgodzie z ideą integracji międzypokoleniowej, ukierunkowanej na solidarność międzygeneracyjną – uzyskiwaną za pomocą: relacji międzypokoleniowych rozumianych jako ogół „stosunków pomiędzy jednostkami lub grupami wchodzącymi w skład różnych pokoleń” (Szukalski, 2012, s. 47); więzi międzypokoleniowych charakteryzujących się poczuciem „łączności biologicznej, kulturowej, ekonomicznej z jednostkami wchodzącymi w skład innego pokolenia (niezależnie od sposobu jego definiowania)”

(Szukalski, 2012, s. 47). Solidarność międzypokoleniowa jest wówczas swoistym poczuciem obopólnej odpowiedzialności za osoby przynależące do innych generacji. Kontrakt natomiast kodyfikuje zasady, które precyzują relacje międzypokoleniowe w społeczeństwie (Szukalski, 2012).

W Polsce intensyfikacja działań na rzecz integracji międzypokoleniowej nastąpiła po 2012 r. wraz z wprowadzeniem założeń w tym zakresie przez Unię Europejską oraz ogłoszeniem Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (Leszczyńska-Rejchert, 2015). Jednocześnie integracja międzypokoleniowa obok edukacji międzypokoleniowej stanowi jedno z najważniejszych wyzwań środowisk lokalnych, w ramach którego poszukuje się coraz to nowych form instytucjonalnych służących rozpowszechnianiu solidarności międzypokoleniowej.

ZAŁOŻENIA BADAWCZE

Celem badań było przeanalizowanie i zrekonstruowanie specyfiki działalności UM WNS w zakresie integracji międzypokoleniowej. Podjęte zagadnienie przedstawione zostało na podstawie przeszukiwania i analizy źródeł wtórnych w oparciu o założenia Krzysztofa Rubachy (2016) – dokumenty wytworzone i zgromadzone w toku działalności UM WNS oraz przechowywane w archiwum podręcznym stowarzyszenia i archiwum cyfrowym. Do materiałów, w których ulokowana jest odpowiedź na problem badawczy, należą: sprawozdania merytoryczne i finansowe oraz programy przedsięwzięć realizowanych przez organizację.

Dokumenty analizowano w okresie od kwietnia do czerwca 2022 r. w siedzibie stowarzyszenia. Posłużono się warstwowym doбором jednostek, a sposób wnioskowania polegał na: redukcji, reprezentacji oraz weryfikacji danych (Rubacha, 2016).

UNIwersytety Międzygeneracyjne jako Instytucje Łączące Pokolenia

Uniwersytet międzypokoleniowy, synonimicznie określane też m.in. jako uniwersytet międzygeneracyjny, akademie międzygeneracyjne (ang. *Intergenerational University*, *Intergenerational Academy*), to forma edukacji międzypokoleniowej należąca do systemu edukacji ustawicznej. Uniwersytety

międzypokoleniowe realizują ideę *life long learning* oraz integracji międzypokoleniowej, co jest zgodne z kierunkami rozwoju polityki społecznej i edukacyjnej Unii Europejskiej. Jednocześnie instytucje te sprzyjają realizacji koncepcji „Społeczeństwa dla wszystkich grup wieku” (ang. *Society for All Ages*), jednego z kierunków partycypacyjnej strategii polityki społecznej Unii Europejskiej.

Pierwowzorem uniwersytetów międzypokoleniowych są francuskie uniwersytety wszystkich pokoleń, które zostały utworzone już kilkadziesiąt lat temu. Od początku ich istnienia zasadniczym celem ich działalności było podejmowanie wielostronnych działań na rzecz aktywizacji seniorów i animowania społeczności lokalnej. Zadania te realizowali przede wszystkim animatorzy społeczni i zawodowi (Tryfan, 1993).

W Polsce uniwersytety międzygeneracyjne powstają najczęściej przy polskich uczelniach. Istnieje m.in. Uniwersytet Międzypokoleniowy „Omega” w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy, Uniwersytet Międzypokoleniowy Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu, Międzygeneracyjny Uniwersytet Regionalny w Czeskim Cieszynie przy Wydziale Zamiejscowym Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Uniwersytet Międzypokoleniowy przy Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Głównym celem polskich uniwersytetów międzypokoleniowych jest zapewnienie osobom w każdym wieku możliwości udziału w różnorodnych formach edukacji międzypokoleniowej. Cele szczegółowe zazwyczaj sprowadzają się do: umożliwienia swobodnej wymiany wiedzy i umiejętności pomiędzy osobami w różnym wieku; ukazania lub odkrycia potencjału możliwości i zdolności osób będących w różnych fazach życia; aktywizowania osób z różnych pokoleń; kształtowania nawyku racjonalnego spędzania czasu wolnego. W naturalny sposób tworzą zatem warunki do lepszego zrozumienia między osobami z różnych generacji oraz zacieśniania relacji międzypokoleniowych, sprzyjając integracji międzypokoleniowej (Leszczyńska-Rejchert, 2017).

UNIwersytet Międzypokoleniowy przy Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie jako Stowarzyszenie

Uniwersytet Międzypokoleniowy przy Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie powstał w 2014 r. jako stowarzyszenie, a członkami założycielami byli pracownicy Wydziału (29 osób). Pierwsze spotkanie założycielskie odbyło się 29 stycznia 2014 r., a 2 kwietnia 2014 r. zarejestrowano stowarzyszenie w KRS. Inicjatorkami tego przedsięwzięcia były: ówczesna Pani Dziekan, prof. Małgorzata Suświłło oraz dr Anna Leszczyńska-Rejchert, gerontolog. Geneza utworzenia tego uniwersytetu miała wielorakie podłoże. Z perspektywy gerontologicznej można powiedzieć, że główną ideą było sprzyjanie integracji międzypokoleniowej oraz przeciwdziałanie segregacji pokoleń i wykluczeniu społecznemu osób starszych. Dlatego też zasadniczy cel sprowadzał się do stworzenia przestrzeni dla seniorów, w której mogliby swobodnie spotykać się z osobami reprezentującymi młodsze pokolenia, jak i równocześnie, by mieli możliwość dzielenia się z nimi swoją wiedzą i umiejętnościami, a także poszerzania swoich kompetencji. Z kolei z perspektywy edukacyjnej członkowie założyciele dostrzegali, na podstawie obserwacji uczynionych podczas realizacji wielu międzypokoleniowych dobrych praktyk (m.in. w ramach projektu Międzypokoleniowa Akademia Aktywności, realizowanego przez Stowarzyszenie „Trójka”, funkcjonujące przy Szkole Podstawowej nr 3 w Olsztynie, w których uczestniczyli uczniowie tejsze szkoły, ale również pracownicy i studenci WNS UWM), niezwykle korzystne dla wszystkich pokoleń efekty edukacji międzypokoleniowej (Leszczyńska-Rejchert, 2014).

Zgodnie ze statutem głównym celem działalności UM WNS jest podejmowanie przedsięwzięć z zakresu edukacji międzypokoleniowej i edukacji przez całe życie, co służy realizacji idei „Społeczeństwa dla wszystkich kategorii wieku”. Cele szczegółowe to: umożliwienie swobodnej wymiany wiedzy i umiejętności wśród osób będących w różnym wieku; ukazanie lub odkrycie potencjału możliwości oraz zdolności osób będących w różnych fazach życia; aktywizowanie osób w różnym wieku, kształtowanie nawyku racjonalnego spędzania czasu wolnego; dążenie do lepszego zrozumienia między osobami z różnych pokoleń; tworzenie warunków do zacieśniania relacji międzypokoleniowych; sprzyjanie integracji międzypokoleniowej.

Formy realizacji celów UM WNS to:

- popularyzacja idei edukacji przez całe życie, integracji i edukacji międzypokoleniowej oraz koncepcji „Społeczeństwo dla wszystkich grup wieku”;
- inicjowanie, animowanie i prowadzenie różnorodnych form aktywności międzypokoleniowej, zwłaszcza o charakterze integracyjno-edukacyjnym, w tym konferencji naukowych oraz seminariów tematycznych, wykładów, odczytów, prelekcji, jak również spotkań międzypokoleniowych czy wystaw, warsztatów umiejętności, międzypokoleniowych imprez kulturalno-rozrywkowych (m.in. imprez okolicznościowych związanych z aktualnymi świętami, pogadanek, potańcówek); międzypokoleniowych zajęć z zakresu kultury fizycznej, sportu, rekreacji, turystyki i krajoznawczych. W planach jest też m.in. chór i teatr międzypokoleniowy, a także kreowanie działalności z zakresu wolontariatu międzypokoleniowego;
- podejmowanie współpracy z krajowymi i zagranicznymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi, jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami samorządowymi, środkami masowego przekazu oraz innymi podmiotami;
- prowadzenie działalności informacyjnej i wydawniczej (Statut UM WNS, 2014).

UM WNS swoje działania podejmuje dzięki współpracy z:

- władzami WNS UWM w Olsztynie;
- członkami kół naukowych (jak Koło Naukowe Pedagogów Specjalnych, Koło Naukowe Geragogów, Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego);
- osobami reprezentującymi instytucje i organizacje wspomagające seniorów (m.in. Dziennym Domem Pomocy Społecznej dla Osób Chorych na Cukrzycę w Olsztynie; Akademią Trzeciego Wieku przy Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie, Warmińsko-Mazurskim Uniwersytecie Trzeciego Wieku, Radą Olsztyńskich Seniorów);
- organizacjami harcerskimi, jak: ZHR Okręg Pomorski Obwód Warmińsko-Mazurski; Zarząd Obwodu Warmińsko-Mazurskiego ZHR; Warmiński Hufiec Harcerzy Płomienie; Warmiński Hufiec Harcerki Polna Droga;
- szkołami, przedszkolami oraz organizacjami społecznymi: Szkołą Podstawową nr 3 w Olsztynie; Szkołą Podstawową nr 34 im. Józefa

Malewskiego w Olsztynie; Szkołą Podstawową im. Świętej Rodziny w Olsztynie; Przedszkolem Miejskim nr 37 w Olsztynie, członkami Towarzystwa Pomocy Głuchoniewidomym;

- ratownikami medycznymi oraz ratownikami wodnymi (Sprawozdania merytoryczne UM WNS za lata 2014–2022).

DZIAŁANIA Z ZAKRESU INTEGRACJI MIĘDZYPOKOLENIOWEJ JAKO SPECYFIKA PRACY UM WNS – ANALIZA ŹRÓDEŁ WTÓRNYCH

UM WNS prowadzi wiele działań ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową zarówno o charakterze lokalnym, regionalnym, jak i ogólnopolskim. Swoje przedsięwzięcia realizuje w aspektach: popularnym, popularnonaukowym oraz naukowym. Wśród nich można wyróżnić następujące obszary pracy: ogólnopolskie konferencje naukowe oraz międzypokoleniowe seminaria naukowe, które przyjmują formę warsztatów oraz wykładów. UM WNS uczestniczy również w organizacji spotkań oraz warsztatów lokalnych i ogólnopolskich, a także zajęć w ramach współpracy z Warmińsko-Mazurskim UTW oraz UWM.

Najważniejsze dokonania UM WNS to przede wszystkim współorganizowanie wraz z poszczególnymi katedrami WNS UWM ogólnopolskich konferencji naukowych z cyklu „Starzenie się i późna dorosłość w dyskursie międzypokoleniowym”. Konferencje te odbywają się corocznie na WNS UWM od 2014 r., dzięki zaangażowaniu pracowników różnych katedr, i są organizowane z okazji Europejskiego Dnia Solidarności Międzypokoleniowej. Dzień Solidarności Międzypokoleniowej, przypadający na 29 kwietnia, Komisja Europejska ustanowiła w 2011 r., a jego celem jest promowanie porozumienia między młodszymi i starszymi mieszkańcami Europy oraz integracji międzypokoleniowej. Członkowie UM WNS włączyli się do organizacji tych konferencji od 2015 r. Organizatorami konferencji są również członkowie kół naukowych UWM (m.in. Koła Naukowego Geragogów, Koła Naukowego Pedagogów Specjalnych). Podczas konferencji obecni są reprezentanci instytucji środowiska lokalnego, jak Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla Osób Chorych na Cukrzycę w Olsztynie, Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego (FOSA), w tym społeczny Rzecznik Praw Osób Starszych, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej woj. warmińsko-mazurskiego, Warmińsko-Mazurskiego UTW,

Akademii Trzeciego Wieku przy Miejskim Ośrodku Kultury w Olsztynie, Rady Olsztyńskich Seniorów, DPS „Kombatant” w Olsztynie.

W trakcie konferencji swoje wystąpienia prezentują zarówno pracownicy naukowcy różnych ośrodków akademickich, jak i członkowie kół naukowych, a także seniorzy. W dotychczasowych konferencjach z omawianego cyklu aktywnie uczestniczyli studenci reprezentujący takie koła naukowe UWM, jak: Koło Naukowe Geragógów, Koło Naukowe Kultu-ralna Organizacja Twórcza, Koło Naukowe Pedagogiki Resocjalizacyjnej „RESKA”, Koło Naukowe Wolontariatu, Koło Naukowe Pracy Socjalnej, Koło Naukowe Wczesnej Edukacji, Koło Animatorów Społeczno-Kulturalnych, Koło Naukowe Pedagogów Specjalnych, Studenckie Koło Naukowe Pracy Socjalnej „KREATYWNIE”, Koło Naukowe Socjologów 40+, Koło Naukowe Politologów, Studenckie Koło Naukowe Stosunków Międzynarodowych „*Inter Gentes*”, Koło Naukowe Literaturoznawców. Z innych uczelni referaty przedstawiali członkowie Koła Naukowego Gerontologii Społecznej, Koła Naukowego Wolontariatu Studenckiego (Uniwersytet Szczeciński); Studenckiego Koła Naukowego Medycyny Przeciwstarzeniowej (Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu). W konferencjach czynny udział wzięli m.in. pracownicy naukowcy oraz studenci różnych wydziałów UWM (WNS, Wydziału Teologii, Wydziału Praw i Administracji, Wydziału Humanistycznego, Wydziału Lekarskiego), jak również reprezentanci takich ośrodków naukowych: Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego, Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej, Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu, Państwowej Wyższej Szkoły Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży, Akademii Medycznej w Gdańsku, Politechniki Warszawskiej, Akademii Obrony Narodowej w Warszawie. Referaty wygłaszali też przedstawiciele różnych organizacji i instytucji, np. Koła Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego.

Tematyka referatów wygłaszanych podczas konferencji była bardzo różnorodna, dotyczyła m.in.: relacji międzypokoleniowych (w rodzinie, w koncepcji M. Mead, w aspekcie globalnej kultury, komunikacji międzypokoleniowej, w kontekście aktywizacji, edukacji i integracji międzypokoleniowej); aktywnego starzenia się (aktywności osób starszych z terenów wiejskich, roli rodziny w organizacji aktywności seniorów, aktywności edukacyjnej, społecznej, politycznej, w tym działalność Gminnej Rady

Seniorów); związków uczuciowych i partnerskich seniorów, bezrobotnych 50+, dojrzałego macierzyństwa; e-learningu dla seniorów, pasji seniorów; instytucji wspomagających seniorów (UTW, UM, kół naukowych, placówek dziennego pobytu, rodzinnych domów pomocy dla seniorów; klubów seniora/emeryta); śmierci bliskich seniorów (dziadków, rodziców); życia seksualnego ludzi starszych; kobiecości w starości; ageizmu, potrzeb seniorów, aspektów medycznych i rehabilitacji osób starszych (problemy geriatryczne, biblioterapia, rehabilitacja w ogrodzie, odżywianie a jakość życia; niepełnosprawności seniorów); opieki starszych rodziców nad dzieckiem z niepełnosprawnością; starości i ludzi starszych w percepcji osób z różnych grup wiekowych (m.in. dzieci w wieku przedszkolnym, gimnazjalistów, młodzieży studenckiej); starości w świetle nauczania Jana Pawła II; roli seniorów w rodzinie i społeczeństwie; polityki społecznej i pracy socjalnej na rzecz seniorów; doświadczania starości; osób starszych w kontekście mass mediów; zagadnień transkulturowych (jak starość po romsku).

Szczególne miejsce w zakresie propagowania i rozwoju idei integracji międzypokoleniowej zajmuje w działalności UM WNS cykl międzypokoleniowych seminariów naukowych, a w ich ramach warsztatów i wykładów. Począwszy od roku akademickiego 2013/2014 tematyka warsztatów oscyluje wokół zagadnień: społecznych, zdrowotnych, zdrowia psychicznego, dobrostanu człowieka we wszystkich środowiskach jego życia, wykluczenia społecznego, opieki nad osobą starszą, aspektów prawnych i ekonomicznych funkcjonowania osób dorosłych i w podeszłym wieku, ale także kulturowych, z zakresu edukacji regionalnej i międzykulturowej, edukacji komputerowej (tabela 1).

Wykłady natomiast odbywają się od roku akademickiego 2014/2015 i koncentrują się na zagadnieniach: kulturowych, psychologicznych, pedagogicznych, związanych z turystyką osób starszych w województwie warmińsko-mazurskim, z edukacji regionalnej i wsparcia środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym (tabela 2).

Liczba i częstotliwość przedsięwzięć (tabela 1 i 2) zależne są od dostępności pomieszczeń oraz środków finansowych. W okresie pandemii uwarunkowane były przede wszystkim możliwością połączenia online zarówno organizatorów, jak i uczestników. Zakłada się jednak, że powinny odbywać się przynajmniej dwa spotkania w ciągu roku akademickiego.

W seminariach uczestniczą: przedstawiciele środowisk seniorskich z województwa warmińsko-mazurskiego (w tym podopieczni dziennych do-

Tabela 1.

Warsztaty w latach 2014–2022 zorganizowane przez UM WNS w Olsztynie

Rok akademicki	Tematyka warsztatów
2013/2014	„Zrozumieć siebie wzajemnie”
2014/2015	<i>Różne pokolenia – wspólne zabawy; Warsztaty emocjonalnej kreatywności dla dzieci i dorosłych; Metoda sześciu myślowych kapeluszy E. de Bono w procesie uczenia i nauczania; Kto kocha dzieci radością świeci; Hortiterapia w programach społecznych</i>
2015/2016	<i>Warsztaty rozwijania inteligencji wielorakich; Co kryje geoportal? Wpływ uwarunkowań kulturalno-społecznych na edukację dzieci i młodzieży w Egipcie; Tworzenie prezentacji dla prelegenta – warsztaty komputerowe; Wokół wspomnień z czasów szkolnych – warsztaty oral history</i>
2016/2017	<i>Przygotowanie materiałów dydaktycznych. Zastosowanie grafiki komputerowej – warsztaty komputerowe; Origami modułowe; Prezentacja wybranych narzędzi informatycznych do katalogowania plików, podstawowej obróbki grafiki i konwersji plików graficznych</i>
2017/2018	<i>Nowoczesna edukacja na rzecz bezpieczeństwa; Zastosowanie średniej ważonej w systemie oceniania – warsztaty komputerowe</i>
2018/2019	<i>Z muzyką przez lata – urok czarnego krążka</i>
2019/2020	<i>Dalie – sadzenie i opieka</i>
2020/2021	<i>Sposoby kielkowania i produkcji rozsady warzyw; Zagospodarowanie przestrzeni zielonej w mieście w czasie pandemii</i>
2021/2022	

Źródło: opracowanie własne na podstawie źródeł wtórnych.

mów pomocy oraz UTW, ATW, Rady Olsztyńskich Seniorów); instytucji wspierających działania społeczne na Warmii i Mazurach oraz zajmujących się wspomaganiem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym; wykładowcy i studenci UWM w Olsztynie; dzieci oraz młodzież szkolna z obszaru województwa warmińsko-mazurskiego. Na spotkania zapraszani są goście specjalni – specjaliści w zakresie podejmowanej tematyki, którzy w ramach wykładów lub/i warsztatów dzielą się z uczestnikami swoją wiedzą oraz doświadczeniem. Są to przedstawiciele: sektora administracji państwowej, NGO, środowisk akademickich z całego kraju, ośrodków kultury, muzeów i bibliotek oraz lekarze, prawnicy, pracownicy socjalni, ekonomiści, literaci, podróżnicy.

Tabela 2.

Wykłady w latach 2014–2022 zorganizowane przez UM WNS w Olsztynie

Rok akademicki	Tematyka wykładów
2014/2015	<i>Zapomniani wielcy uczeni polscy – Stanisław Poniatowski – etnolog i antropolog; Kryzysy rozwojowe a zachowania autodestrukcyjne; Intuicje życia i tworzenia (twórczości); Etapy psychospołecznego rozwoju człowieka;</i>
2015/2016	<i>Rozwój turystyki osób starszych w województwie warmińsko-mazurskim</i>
2016/2017	<i>Stereotypy dwóch światów – młodzież i 50+</i>
2017/2018	<i>Fakty i mity pedagogiki waldorfskiej</i>
2018/2019	<i>Wokół Niepodległej</i>
2019/2020	<i>Wsparcie aktywności opiekuńczej seniorów. Spotkanie z lekarzem z zakresu opieki nad człowiekiem starszym</i>
2020/2021	
2021/2022	<i>Trendy w zdobywaniu wiedzy przyrodniczej – praktyczne rady dla pedagogów; Ulgi podatkowe w Polskim Ładzie; Edukacja regionalna – wirtualny spacer po Rzeszowie i okolicach</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie źródeł wtórnych.

Finansowanie tak zakrojonego przedsięwzięcia odbywa się za pośrednictwem wsparcia UWM w Olsztynie, w tym przede wszystkim WNS i Instytutu Nauk Pedagogicznych. Władze akademickie bezpłatnie udostępniają UM WNS sale i sprzęt oraz zapewniają poczęstunek dla przybyłych gości i uczestników. Pozostałe koszty pokrywane są ze środków statutowych UM. W okresie pandemii, tzn. w latach 2019–2021, seminaria odbywały się za pośrednictwem platformy Google Meet lub Microsoft Teams i nie wymagały wkładu finansowego oraz rzeczowego.

Członkowie UM w ramach seminariów międzypokoleniowych dzielą się również swoimi zainteresowaniami ze społecznością lokalną. Przygotowują i przeprowadzają warsztaty o formule otwartej z dziedzin takich jak: modelarstwo, nowe technologie, historia i kultura Warmii i Mazur, ogród – zasiew roślin i kwiatów – oraz realizują spotkania z muzyką, książką czy kinem.

Wśród warsztatów i spotkań realizowanych przy współpracy UWM, Warmińsko-Mazurskiego UTW, ATW przy MOK w Olsztynie oraz Dziennego Domu dla Osób Chorych na Cukrzycę w Olsztynie należy wy-

mieniać: o charakterze lokalnym: *Międzypokoleniowe Dni Talentu* w latach 2015–2017; *Międzypokoleniowy Turniej Piłki Nożnej* w latach 2017–2018; *Warsztaty z zakresu debat Oksfordzkich* (marzec–maj 2022 r.); o charakterze ogólnopolskim: warsztaty w ramach Olsztyńskich Dni Nauki i Sztuki w latach 2016–2022: *Jesienne inspiracje – warsztaty międzypokoleniowe* (2016); *Barwy jesieni – międzypokoleniowe warsztaty plastyczne* (2017); *W 100 rocznicę zjednoczenia ruchu harcerskiego w Polsce* (2018); *Spotkanie z dorobkiem Marii Grzegorzewskiej* (2022).

W okresie pandemicznym, a przede wszystkim w latach 2019–2021 UM WNS realizował swoje zadania w ramach integracji międzypokoleniowej głównie online. W tym czasie nadal organizowano konferencje i międzypokoleniowe seminaria, a także włączano się w działania UTW, jak np. w uruchomienie w 2021 r. UTW w Dobrym Mieście (istnieje 49 organizacji typu UTW w województwie warmińsko-mazurskim).

Niewątpliwie wartością dodaną działalności UM WNS jest integracja: pracowników WNS oraz integracja pracowników różnych wydziałów UWM, a także integracja środowiska lokalnego (osób i instytucji). Odbywa się ona za pośrednictwem wszystkich wymienionych i opisanych wcześniej aktywności, które tworzą swoistą przestrzeń do: współdziałania, wymiany poglądów oraz doświadczeń, wsparcia i służenia radą w różnych sytuacjach życiowych.

UWAGI PODSUMOWUJĄCE

Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że UM WNS stanowi placówkę realizującą w pełni ideę integracji międzypokoleniowej, sprzyjającej solidarności międzygeneracyjnej, która jest niezbędnym elementem współczesnej rzeczywistości społecznej. Świadczą o tym wszelkie podejmowane przez stowarzyszenie działania w zakresie lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim. Na szczególną uwagę zasługują cyklicznie organizowane ogólnopolskie konferencje naukowe z cyklu „Starzenie się i późna dorosłość w dyskursie międzypokoleniowym” oraz spotkania międzypokoleniowe o różnej tematyce, które tworzą specyficzną platformę do nawiązywania i podtrzymywania relacji międzygeneracyjnych.

W instytucjach typu uniwersytet międzygeneracyjny realizuje się wiele różnorodnych działań z zakresu edukacji międzypokoleniowej. W naturalny sposób uniwersytety międzypokoleniowe stają się coraz bardziej znaczą-

cymi instytucjami kształcenia ustawicznego. Należy podkreślić, że korzyści edukacji realizowanej w ramach działalności uniwersytetów międzypokoleniowych mają wielowymiarowy aspekt. W wymiarze społecznym instytucje tego typu niewątpliwie przyczyniają się do zwiększenia integracji międzypokoleniowej. Natomiast w wymiarze indywidualnym pozytywne skutki międzypokoleniowych relacji odnoszą wszyscy ich uczestnicy, niezależnie od tożsamości pokoleniowej. Każda osoba bowiem, przebywając w międzypokoleniowej grupie i przyswajając różnorodne treści edukacyjne, uświadamia sobie swoje zasoby, co sprzyja jej rozwojowi.

Uniwersytety międzypokoleniowe stwarzają zatem przestrzeń społeczną, która sprzyja zarówno integracji, jak i edukacji międzypokoleniowej. W ten sposób przeciwdziałają też segregacji wiekowej, tworzeniu się subkultury starości i ludzi starszych, a także wykluczeniu społecznemu seniorów.

BIBLIOGRAFIA

- Kilian, M. (2011). Edukacja międzypokoleniowa wobec wyzwań współczesności. *Forum Pedagogiczne*, 2, 97–118.
- Leszczyńska-Rejchert, A. (2014). Edukacja międzypokoleniowa oraz integracja międzypokoleniowa jako wyzwania współczesnej gerontologii. *Gerontologia Polska*, 2, 76–83.
- Leszczyńska-Rejchert, A. (2015). Wprowadzenie. W: L. Domańska, A. Leszczyńska-Rejchert, E. Subocz, *Seniorzy w pryzmacie koncepcji „Społeczeństwo dla wszystkich kategorii wieku”* (s. 9–16). Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.
- Leszczyńska-Rejchert, A. (2017). Uniwersytet międzypokoleniowy. W: A.A. Zych, *Encyklopedia starości, starzenia się i niepełnosprawności* (t. 4, s. 118–119). Katowice: Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”.
- Leszczyńska-Rejchert, A., Lisowska, K. (2020). Edukacyjny dom międzypokoleniowy – innowacja działań na rzecz integracji międzypokoleniowej. *Praca Socjalna*, 3(35), 43–64.
- Leszczyńska-Rejchert, A., Łojko, M. (2019). Srebrna gospodarka w warunkach zmian demograficznych na Warmii i Mazurach. *Rozprawy Społeczne*, 13(4), 96–111.
- Rubacha, K. (2016). *Metodologia badań nad edukacją*. Warszawa: Wydawnictwo Editions Spotkania.
- Sprawozdania merytoryczne UM WNS w Olsztynie za lata 2014–2022.
- Statut UM WNS w Olsztynie z dnia 29 stycznia 2014 r.
- Szukalski, P. (2012). *Solidarność pokoleń. Dylematy relacji międzypokoleniowych*. Łódź: Wydawnictwo UŁ.

Tryfan, B. (1993). *Wiejska starość w Europie*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk.

INTERGENERATIONAL UNIVERSITY AT THE FACULTY OF SOCIAL SCIENCES OF THE UNIVERSITY OF WARMIA AND MAZURY IN OLSZTYN AS AN EXAMPLE OF INTERGENERATIONAL INTEGRATION

ABSTRACT

The dynamics of contemporary reality are expressed in rapid and radical demographic and social changes. These changes necessitate the need to adapt existing institutions to the needs of all age groups. An extremely interesting institution meeting the needs of people of all ages are intergenerational universities. The article undertakes to show the specificity of functioning in the field of intergenerational integration of an association called the Intergenerational University at the Faculty of Social Sciences of the University of Warmia and Mazury in Olsztyn (UM WNS). This organisation is an example of good practice in activities conducive to intergenerational solidarity and intergenerational ties and relationships.

The research used the method of searching and analysing secondary sources, located in the current reference archive of the association and the digital archive collected by the UM WNS. The article presents both the outline of the activities of the UM WNS in the perspective of the organization's cooperation with institutions of the local environment (especially seniors) and the characteristics of work in the intergenerational area: the implementation of workshops, lectures, seminars and conferences.

KEYWORDS: intergenerational integration, intergenerational solidarity, Intergenerational University, University of Warmia and Mazury in Olsztyn